

Jumalateenistus Nõos P, 18.12.22 kell 11.00, IV advent, leeripüha

Lektsioonid: 1Ms 21:1–7; Hb 6:13–19

Leerikõne: Rm 8:17

Pihikõne: Ps 131:1

Jutlus: Mt 1:18–24

Laulud: 6 (1–4); 165 (1–2, 3); 355B (1–3); 82 (1–6)

Jeesuse Kristuse sündimisega oli aga nõnda. Tema ema Maarja, kes oli Joosepiga kihlatud, leidis enne enda kojuviimist, et ta ootab Pühast Vaimust last. Tema mees Joosep aga, kes oli õiglane ega tahtnud teda avalikult häbistada, võttis nõuks ta salaja minema saata. Aga kui ta seda mõtles, vaata, siis ilmus talle unenäos Issanda ingel, kes ütles: „Joosep, Taaveti poeg, ära karda oma naist Maarjat enese juurde võtta, sest laps, keda ta kannab, on Pühast Vaimust. Ta toob ilmale poja ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.” Kõik see sündis, et läheks täide, mida Issand on rääkinud prohveti kaudu: „Ennäe, neitsi jääb lapseootele ja toob ilmale poja, ja teda hüütakse nimega Immaanuel”, see on tõlkes: Jumal on meiega. Kui Joosep unest ärkas, tegi ta nõnda, nagu Issanda ingel oli teda käskinud. Ta võttis oma naise enese juurde.

Täna tähistame IV advendipühapäeva ja kirikutraditsiooni järgi on tänase pühapäeva teema seotud neitsi Maarjaga. Temast kõneleb ka meie tänane kirjakoht, mis on väga tuntud ja mille alusel palegi jutlustatakse praeguse kirikukorra järgi iga kahe aasta tagant.

Mida uut siis lisada selle, juba iseenesest mõjuva, Joosepist, Maarjast, Jeesuslapsel, Pühast Vaimust ja Jumala inglise kõneleva loo avamiseks?

Mulle tuli mõte, et seekord tuleks kõnelda Uue Testamendi sugupuudest.

Kõige enam esineb Jeesuse ema Maarja nimi Matteuse ja Luuka evangeeliumis, vastavalt viis ja kaksteist korda. Ka Jeesuse võõrasisast Joosepist kõneldakse vaid evangeeliumides, tõsi, peale Mt ja Lk ka Jh-s. Nii Mt-s kui Lk-s on antud ka Jeesuse sugupuu: Mt 1. peatükis alates Aabrahamist kuni Jeesuseni, Lk 3. peatükis aga Jeesusest kuni Aadamani.

Miks see on oluline? Sest annab Jeesuse sündimisele Jumala õndsusloolise ja ajaloolise perspektiivi, mida muidu ei märkaks: esiplaanil on ju ühe kihlatud juudi paari kummaline ja dramaatiline lugu. Ent nimetatud sugupuud annavad sellele kummalisele ja dramaatilisele loole perspektiivi, mis seob selle kogu inimkonnaga ja igaühega meist.

Meie kirjakohta eel, Mt 1:1–17 asuv sugupuu käteb kolm korda 14 sugupõlve, seega 42 sugupõlve Aabrahamist Jeesuseni. Kui arvestada, et üks sugupõlv on 25 aastat, siis saame Aabrahamist Jeesuseni 1050 aastat. Ka ajaloolased arvavad, et Aabrahami isa Terah lahkus Kaldea Uurist, tänases Lõuna-Iraagis asuvast paigast Palestiina poole tee 2. aastatuhandel enne Kristuse sündi.

Lk 3. peatükis on sugupõlvi Jeesusest Aadamani märgitud 77 ja see teeb mu eelmainitud arvestusaluse järgi kokku 1925 aastat. Minu arvestused on muidugi ainult sümbolised (praegu on heebrea kalendri järgi aasta 5783 ja see on palju suurem arv kui 1925+2022=3947), kuid näitavad seda, et üks rahvas on püüdnud talletada oma ajaloo algusest peale: kas siis rahvusena kui Aabrahami järglased või inimkonnana kui Aadama järglased. Ja vähemalt rahvusena näib see olevat enam-vähem usutavalt õnnestunud.

Mida teame meie oma põlvnemisest? Suurt mitte midagi! Mina tean oma vanaisade ja vanaemade sünniaastaid, mis jäävad 19. sajandi lõppu ja 20. sajandi algusse, kuid juba eelmist põlvkonda ma enam peast ei tea ja veel varasemate põlvkondade uurimiseks peaksin minema Rahvusarhiivi (õnneks on mu ema tubli genealoogilise töö juba ära teinud). Kuid eestlastel oma arvestustes ikkagi kaugemale kui 17. sajandisse tagasi minna ei õnnestu.

Seega annab Jeesuse sünd meie elule selge ajaloolise perspektiivi: esiteks juba nimetatud sugupuude kaudu (millest Lk oma võib muidugi pidada ebateaduslikuks), kuid muidugi ka meie ajaarvamise kaudu. On ju meie sünniaasta selline just seetõttu, et seda loetakse alates Jeesuse sünnist.

Siiani kõnelesin UT sugupuude ajaloolisest perspektiivist. Nüüd aga mõni sõna nende

õndsusloolisest perspektiivist.

Mõlema, nii Mt kui Lk sugupuu algab või lõpeb Jeesusega Naatsaretist. Mõlema keskmises osas on ka kunigas Taavet. Kui võrrelda neid kahes evangeeliumis antud sugupuid, siis torkab silma, et nimed alates Taavetist kuni Jeesuseni on erinevad.

Selle põhjuseks arvatakse olevat see, et Mt sugupuu on koostatud Jeesuse võõrasisa Joosepi suguvõsa seisukohast, Lk oma aga Jeesuse ema Maarja seisukohast. Sellise arvamuse järelendus on see, et nii Jeesuse võõrasisa Joosep kui ka lihane ema Maarja on Taaveti soost. Seega põlvneb Jeesus nii ema kui võõrasisa poolt Taaveti soost, kuningast, kellele Jumal ise on andnud töötuse 2Sm 7:16: „Ja su sugu ning su kuningriik püsivad su ees igavesti, su aujärg on kinnitatud igaveseks.“

Tuleb ka kõnelda põhjusest, miks Mt sugupuu algab Aabrahamiga ja Lk oma lõpeb Aadamaga. Nimelt loevad kristlased Aabrahami esimeseks sedasorti usklikuks, kes uskus Jumalasse õigel viisil. 1Ms 15:6 on öeldud, et Aabraham uskus Issandat ning see arvati temale õiguseks. Aabrahami järglasteks arvestatakse kõiki neid, kes on Issanda ees õiged mitte tegude, vaid usu tõttu. Seega on Jumala ees õiged ka kristlased, kes panevad kogu oma lootuse Jeesuse Kristuse peale, mitte oma tegude peale, mis neid Jumala ees justkui õigeks teeksid.

Lk 3:38, sugupuu lõpus on aga öeldud, et Adam oli Jumala poeg. Teame, et ta polnud Jumala Poeg suure tähega nagu Jeesus Kristus, sest ta tegi Jumala ees pattu. Kuid ta on siiski Jumala esikloodu ja seega kindlasti tema poeg.

Nüüd on Lk 3 sugupuus kaks poega: üks Adam, väikse tähega poeg, ja teine Jeesus, suure tähega Poeg. Selle sugupuu kestel toimub muutus. Jumal kingib Aabrahamile ja tema teatud järeltulijaile usu ning kinnitab seda n-ö igavese kuningriigi töötusega Taavetile. Asjaolu, et mõlemad Jeesuse inimlikud vanemad on Taaveti soost, seab nad ainulaadseks rolli: nad on Aabrahami usu ja Taaveti igavese kuningriigi viimased esindajad enne Jumala õndsusplaani esimese etapi täitumist: Jeesuse Kristuse ehk teise, patuta Aadama sündi.

Ja ehkki Joosep ja Maarja on ka esimese, patuse Aadama järglased, katkeb Jumala suurejoonelise sekkumise tagajärjel nende juures see Aadama patu ahel. Jumal nimelt ei lase Jeesusel sündida mitte Joosepi ja Maarja abielust, vaid väljaspool seda abielu Pühast Vaimust. Ometi nii, et Joosep ja Maarja olid omavahel seotud kihlatootusega, mis andis Joosepile legaalse kohustuse olla lapse võõrasisa.

Nagu kuulsime, täiendas ja parandas seda legaalset kohustust Issanda ingel, kes Joosepile unenäos ilmus ja käskis Joosepil Maarja enda juurde jätta. Lisaks teatas ta Joosepile ka lapse nime Jeesus ja põhjuse, miks see kõik just nii peab sündima: Jeesus päästab oma rahva nende pattudest.

Et aga Jeesus oli, nagu eelnevalt arutlesime, Aabrahamist pärineva usurahva, mitte ainult Iisraeli rahva esindaja, siis võib siin „oma rahvana“ käsitleda kõiki kristlasi, ka meid teiega.

Nüüd võiks veel küsida, mida teadsid oma ainulaadsest rollist Jumala õndsusplaanis Joosep ja Maarja ise? Võib-olla teadsid nad seda, et on Adamast algavas sugupuus 76. põlvkond ja Aabrahamiga algavas sugupuus 41. põlvkond ning olid kuulnud prohvet Jesaja kuulutust Js 7:14, mida tsiteeritakse ka meie kirjakohas: „...ennäe, neitsi jääb lapseotele ja toob poja ilmale ning paneb temale nimeks Immaanuel.“ Kuid vaevalt oskasid nad, isegi pärast imepäraseid sekkumisi taevaste jõudude poolt, lõpuni mõista, miks pidi kõik juhtuma nii nagu see juhtus.

Siit, Jeesuse inimlike vanemate loost võime õppida meiegi. Meie ei tea, millisel kohal me oleme Jumala suures õndsusplaanis, millel pärast Jeesuse sündi on alanud uus etapp. Nagu me ei tea isegi seda, mitmendad oleme omaenda suguvõsa loos ja kes on meie lähemad ja kaugemad hõimlased.

Kuid nii, nagu Joosep ja Maarja omasid Pühakirja kaudu ettekujutust Jumala teedest, saame ka meie nendest teedest aimu Pühakirja kaudu, mis meilegi on antud. Me võime olla kindlad: meile on selles õndsusloos reserveeritud kindel koht! Muidu poleks me sellesse maailma sündinud!

Ning ka meile kui kristlastele on Jumal kinkinud usku panna tähele Jumala märke ja Jumala kõnet: nagu neid panid tähele Joosep ja Maarja. Paulus ütleb ju Rm 8:14–17: „Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed. Sest te ei ole saanud orjuse vaimu, et peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud lapseõiguse Vaimu, kelles me hüüame: „Abba! Isa!“ Seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed. Kui me oleme aga lapsed, siis oleme ka pärijad, nii

Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad; ning kui me koos temaga kannatame, siis meid ka koos temaga kirgastatakse.“

See mõte, et meie elu on Jumala õndsusplaanis täpselt määratletud ja meil ei tarvitse selle plaani järgi elamiseks teha muud kui järgida Jeesust Kristust, jäägu meid saatma saabuvail jõulupühil ja alanud kirikuaastal!

Aamen.